

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl soudcem Mgr. Kamilem Tojnerem v právní věci

žalobce: V. E., nar.
st. přísl. Ruská federace
bytem
zastoupen Mgr. Denisou Šmídovou, advokátkou
sídlem Dominikánské náměstí 187/5, Brno

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra ČR,**
sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 1. 2025, č. j. OAM-1683/ZA-ZA11-P11-2023,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne ze dne 27. 1. 2025, č. j. OAM-1683/ZA-ZA11-P11-2023, **se ruší a věc se vrací žalovanému** k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši **10 140 Kč**, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku, k rukám právního zástupce žalobce.

Odůvodnění:

1. Žalobce se domáhá zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí žalovaného (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž bylo rozhodnuto, že se mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon po azylu“) neuděluje.

2. Žalobce namítá, že napadené rozhodnutí bylo vydáno v rozporu se zákonem a byl jím zkrácen na svých právech. Svou žádost odůvodnil obavou z povolání do armády, jelikož dosud nevykonával základní vojenskou službu. Žalovaný své rozhodnutí odůvodnil především tím, že žalobce zatím žádné problémy v domovské zemi nepociťoval, politicky se nijak neprojevoval a nesouhlas s invazí na Ukrajinu nevyjadřoval, a dále že mobilizace se obávat nemusí, jelikož byla ukončena a nasazení branců ve válce nehrozí. Tento závěr se dle žaloby zakládá na nedostatečně zjištěném skutkovém stavu a určité bagatelizaci situace v zemi původu. Žalovaný sice v reakci na judikurní vývoj shromáždil určité podklady, ty jsou nicméně i nadále nedostatečné. Závěr o nemožnosti nasazení branců na Ukrajině je přinejmenším předčasný. Informace žalovaný čerpal především ze zprávy Finské informační služby, jež se věnuje zejména mobilizaci a jen okrajově situaci branců, a dále prohlášení ruských představitelů (včetně prezidenta Putina), což žalobce pokládá s ohledem na jeho pověst za „poněkud nestandardní“. Podklady tak neobstojí, pokud má být s jejich pomocí zkoumáno, zda by mohl být ve válce nasazen. Z veřejně dostupných zdrojů je známo, že v Rusku probíhá tzv. skrytá mobilizace, na brance je činěn nátlak, aby se bojových operací účastnili. Byly zaznamenány případy, kdy byly dokonce falšovány podpisy profesionálních smluv s armádou, aniž by to dotyční vojáci základní služby tušili. Dále uvedl, že žalovaný jeho situaci bagatelizoval, a zjevně k jeho žádosti přistupoval a priori jako k účelové. Není zřejmé, jak dospěl k závěru, že žalobce s akcemi Ruska na Ukrajině souhlasí, pokud se dotazování na pohovoru tímto směrem vůbec nezaměřovalo. Mohl se například legitimně obávat následků ze strany vládnoucího režimu, pokud by se takto projevil, což je obecně známý jev např. i ze socialistického Československa. Konečně se žalobce vyjádřil i k „nevčasnosti“ podání žádosti o mezinárodní ochranu, která má odůvodnit závěr o její účelovosti. Toto právo měl jistě uplatnit co nejdříve, nicméně geopolitická situace není neměnná a k rozhodujícímu obratu může dojít až při pobytu v zahraničí, kdy hrozba vážné újmy vznikne až tehdy. V tomto případě zásadní změna nepochybně přišla s invazí Ruska na Ukrajinu, která se v době, kdy žalobce Rusko ve svých 18 letech opouštěl, nekonala. Závěr tak nemá oporu ve skutkovém stavu.
3. K žalobě přiložil jako důkaz celkem šest snímků obrazovky ze dnů 16. 10. 2024, 17. 10. 2024 a 6. 12. 2024. Na nich je vyobrazeno několik příspěvků účtu @mobilizationnews na sociální síti Telegram, jejichž obsahem je vždy nadpis článku, odkaz na něj a krátký perex. Název a úvod textu jsou vždy zároveň přeloženy do češtiny. Konkrétně jde o články „19letý odvedenec z Tatarstánu Arťom Antonov byl zastřelen na polygonu „Iljinskij“ 60. motostřelecké brigády po odmítnutí jet do Kurské oblasti“, „Oficír mohl podepsat smlouvu za odvedence z Čeljabinské oblasti“, a „Za odvedence nadále uzavírají smlouvy bez jejich vědomí“.
4. Žalovaný navrhl zamítnutí žaloby. Popřel oprávněnost námitek, rozhodnutí nepovažuje za vadné, nesprávné či nezákonné. Odkázal na obsah správního spisu. Tvrzeným důvodem žádosti je obava z odvodu do armády a do války na Ukrajině, hlavně se však snažil legalizovat si pobyt poté, co mu byl zrušen pobyt za účelem studia, a nepodařilo se mu získat zaměstnaneckou kartu. Má za to, že žalobce v domovské zemi nečelil pronásledování, opustil ji řádně, vracel se tam opakovaně za rodinou, naposledy v roce 2022, a to bez jakýchkoliv problémů. Žádost o mezinárodní ochranu pokládá za účelovou, podanou až po čtyřech letech od vstupu na území ČR. Nemá ani za to, že by mu hrozila vážná újma, základní vojenskou službu neabsolvoval, byla mu odložena, dosud mu nebylo zasláno předvolání k jejímu výkonu ani není známo, že by jej příslušné orgány doma hledaly. Se všemi námitkami se již vypořádal v rámci odůvodnění rozhodnutí.

5. Z obsahu správního spisu vyplynuly následující podstatné skutečnosti pro rozhodnutí ve věci samé:
6. Žalobce podal žádost o mezinárodní ochranu dne 8. 12. 2023. Ve spise se dále nachází fotokopie stránek jeho cestovního pasu č. X, platného od 18. 4. 2019 do 18. 4. 2029, vydaného orgány Ruské federace. Z nich plyne, že žalobci bylo několikrát vystaveno vízum typu D za účelem studia. Poslední pobytové oprávnění, č. X, platné od 21. 12. 2021 do 25. 2. 2022, mu bylo zrušeno, což plyne z toho, že je na vízovém štítku otiskováno úřední razítko s textem „zrušeno/revoked“.
7. V poskytnutí údajů k žádosti dne 13. 12. 2023 sdělil, že je národnosti ruské, ateista, dorozumí se rusky. Uvedl, že je svobodný a bezdětný. Jeho zdravotní stav je bez omezení. Politické přesvědčení nemá. Narodil se ve Vladivostoku v Rusku. Ve vlasti naposledy bydlel v Moskvě, X, domácnost sdílel s rodiči, nicméně registrován k pobytu na této adrese nebyl. Z domovské země vycestoval naposledy před válkou v roce 2022. Do ČR poprvé přijel v roce 2019, naposledy v roce 2023 z Ázerbájdžánu, odkud se dne 15. 11. 2023 vracel ze setkání s rodiči, tuzemsko od té doby neopustil. O mezinárodní ochranu žádá, jelikož jej čeká předvolání do armády, což nechce. Pokud nenastoupí, bude považován za zběha, což je trestný čin.
8. Při pohovoru konaném dne 13. 12. 2023 uvedl, že z Ruska vycestoval kvůli studiu na univerzitě. Během pobytu v ČR se do domovské země krátce vrátil čtyřikrát nebo pětkrát, a to kvůli návštěvě rodičů. První rok studoval na jazykové škole, poté pokračoval na České zemědělské univerzitě. Po roce odešel, povolení k pobytu si prodlužoval na základě jazykových kurzů. V roce 2023 si chtěl vyřídit pracovní vízum a pracovat. O pobyt přišel, jelikož chtěl změnit jeho účel. Od srpna 2023 tu pobýval na výjezdni příkaz. Po návratu si bude muset vyřídit ruský doklad, což se dělá přes ministerstvo vnitra. Budou se ptát, kde pobýval v zahraničí a co tam dělal. Poté mu vezmou cestovní pas a dají mu předvolání k základní vojenské službě. Tam bude asi půl roku, poté se zřejmě ocitne ve válce, kde bude ohrožen jeho život. Byl uznán bojeschopným, ve vlasti absolvoval zdravotnickou prohlídku, byl dokonce jeden z nejlepších. Vojenský výcvik neabsolvoval, jen ve škole brannou přípravu. Zažádal o odklad výcviku kvůli studiím v ČR, další není možný, po půlročním výcviku by šel do armády. Nemá informace, že by mu bylo zasláno předvolání, ale existuje nové opatření, kdy mu může být tento dokument doručen i do rukou, někde na úřadě nebo poště. Ví to ze zpráv a z internetu. Není mu známo, že by jej hledala vojenská správa, teta z Vladivostoku, kde měl trvalý pobyt, nic neříkala, v Moskvě registrován nebyl. Po návratu do vlasti by se do dvou měsíců musel přihlásit na vojenské správě, už nemá žádný odkladný důvod. Potíže při pobytu v Rusku, při vyřízení dokladů a opuštění domovské země, případně s orgány tohoto státu neměl. Trestně stíhán nebyl, to by se ani nemohl dostat do zahraničí. Když byl ještě na střední škole a Alexej Navalnyj začínal svou politickou aktivitu, byl na pár setkáních. Šlo demonstrace proti korupci a za svobodné volby, konaly se přibližně v roce 2018 ve Vladivostoku. Účastnil se asi dvou nebo tří protestů, matka se bála a prosila ho, aby tam nechodil. Potíže v souvislosti s účastí na těchto mítincích neměl. Obdobných protestů se účastnil v roce 2020 a 2021 i při pobytu v ČR. O mezinárodní ochranu žádá v souvislosti se zrušením pobytu, nemyslel si, že k tomu dojde, „jedna chyba a čtyři roky v háji“. V Rusku má matku, otce, sestru a babičku. S rodiči se viděl v srpnu (pozn. soudu 2023) v Ázerbájdžánu, jelikož se bál vrátit do domovské země. V kontaktu s rodinou je pravidelně, jejich situace doma je celkem normální, ale matka o něj má obavy. Kdyby se měl do vlasti vrátit, asi by se snažil schovat, případně Rusko opustit. Nejradši by zůstal v ČR, má

tu kontakty a sociální vazby. Měl v plánu odjet do Kazachstánu a vyřídit si tam české pracovní vízum, ale nemá ruský občanský průkaz, nejde to. Závěrem žalobce využil práva nechat si pohovor zpětně přetlumočit, nicméně námitky proti němu nevznese.

9. Ve spise je dále založen doklad o zajištění ubytování na adrese uvedené v záhlaví tohoto rozsudku, ze dne 24. 6. 2023 a ze dne 23. 1. 2025, dále oznámení o převzetí právního zastoupení spolu s plnou mocí danou JUDr. Matěji Šedivému, advokátovi, ze dne 23. 12. 2023, a několik vyrozumění o prodloužení lhůty pro vydání rozhodnutí. Žalovaný mezi podklady dále zahrnul i několik zpráv o zemi původu, konkrétně Informaci OAMP – Ruská federace – Bezpečnostní a politická situace v zemi, vybrané otázky z oblasti občanských svobod a lidských práv, ze dne 8. 7. 2024, Informaci OAMP – Ruská federace – Situace navrátilců do Ruské federace po krátkodobém či dlouhodobém pobytu v zahraničí, zacházení ze strany úřadů a monitoring sociálních sítí, ze dne 8. 7. 2024, Informaci Finské imigrační služby – Ruská federace – Situace branců a mobilizace, aktualizace k 22. 8. 2024, přeložená 30. 9. 2024, Informaci OAMP – Ruská federace – náhradní civilní služba, ze dne 21. 3. 2024, Informaci OAMP – Ruská federace – Základní vojenská služba, účast vojáků základní vojenské služby ve válce na Ukrajině, ze dne 21. 3. 2024 a Informaci České tiskové kanceláře – Putin podepsal výnos o podzimních odvozech do armády, ze dne 30. 9. 2024.
10. Dne 29. 10. 2024 byl právní zástupce žalobce vyrozuměn o možnosti seznámit se s podklady pro vydání rozhodnutí. Dne 11. 11. 2024, kdy se měl tento úkon konat, se však na příslušné pracoviště žalovaného nedostavil, o čemž učinil tento do spisu téhož dne úřední záznam. Následně žalovaný tohoto právního zástupce vyrozuměl o dalším prodloužení lhůty pro vydání rozhodnutí.
11. Dne 27. 1. 2025 bylo vydáno napadené rozhodnutí, z něž vyplývá, že žalovaný za důvod žádosti považoval obavu z obvodu do armády a války na Ukrajině, nicméně hlavním motivem podle něj byla legalizace pobytu na území ČR po zrušení víza za účelem studia. Ve vlasti nebyl pronásledován ani se toho důvodně neobával, bez problému se do Ruska několikrát vrátil. O mezinárodní ochranu požádal až po čtyřech letech pobytu v ČR, v čemž žalovaný spatřoval účelový postup. Dále zmínil, že služba v armádě je legitimní státoobčanskou povinností. Žalobce výslovně uvedl, že pokud by neprobíhala válka, absolvoval by ji. Žalobce proti válce neprotestoval, a lze tak usuzovat, že mu nevadí invaze jeho země na Ukrajinu. Mobilizace již byla ukončena, osoby mohou být vyzvány k podpisu profesionální smlouvy s armádou, to je však dobrovolné. Nucené nasazení do bojů tak nehrozí. Zpřísnily se sankce za vyhýbání se základní vojenské službě, od okamžiku doručení předvolání není dovoleno cestovat do zahraničí. Ruské úřady v čele s prezidentem Putinem explicitně odmítají, že by byli do války posíláni branci. Stejně tak má žalovaný za to, že není důvod pro udělení doplňkové ochrany, jelikož žalobci ve vlasti vážná újma nehrozí. V Rusku sice lze uložit trest smrti, nicméně platí moratorium na jeho výkon, nehrozí mu tam mučení či nelidské a ponižující zacházení, ani ohrožení jeho života z důvodu ozbrojeného konfliktu, neboť válka na území domovské země otevřeně neprobíhá, jde o ojedinělé incidenty.
12. Městský soud v Praze přezkoumal dle § 75 s. ř. s. napadené rozhodnutí a jemu předcházející řízení v mezích žalobcem uplatněných žalobních bodů a vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu, a to s přihlédnutím k účinnosti § 32 odst. 9 zákona o azylu a článku 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany.

13. Ve věci samé rozhodl soud bez jednání, a to i když to žalobce ve svém podání ze dne 20. 5. 2025 požadoval. Ve smyslu § 51 s. ř. s. není jednání třeba nařídít, jestliže to účastníci společně navrhnou (nebo se souhlas za splnění určitých podmínek presumuje), či nastane-li jiný zákonem předpokládaný případ. Soud napadené rozhodnutí ruší podle § 76 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s., neboť rozhodnutí je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů a skutkový stav, který vzal správní orgán za základ napadeného rozhodnutí, nemá oporu ve spisech a vyžaduje zásadní doplnění. V této procesní situaci proto jednání nenařizoval.
14. Soud vyšel v dané věci z následujících právních předpisů:
15. Podle ust. § 12 zákona o azylu „*[a]zyl se cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.*“
16. Podle ust. § 14a odst. 1 zákona o azylu „*[d]oplňková ochrana se udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu brozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště.*“
17. Podle ust. § 14a odst. 2 zákona o azylu „*[z]a vážnou újmu podle tohoto zákona se považuje a) trest smrti nebo poprava, b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, nebo c) vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu.*“
18. Podle čl. 9 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. 12. 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“) „*[a]by bylo jednání považováno za pronásledování ve smyslu čl. 1 odst. 1 Ženevské úmluvy, musí být a) svou povahou nebo opakováním dostatečně závažné, aby představovalo vážné porušení základních lidských práv, zejména práv, od nichž se podle čl. 15 odst. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod nelze odchýlit, nebo b) souběhem různých opatření, včetně porušování lidských práv, který je dostatečně závažný k tomu, aby postihl jednotlivce způsobem podobným uvedenému v písmenu a).*“
19. Podle čl. 9 odst. 2 kvalifikační směrnice „*[z]a pronásledování ve smyslu odstavce 1 mohou být mimo jiné považována tato jednání: (...) e) trestní stíhání nebo trest za odepření výkonu vojenské služby za konfliktu, jestliže by výkon vojenské služby zahrnoval zločiny nebo jednání spadající mezi důvody vyloučení uvedené v čl. 12 odst. 2.*“
20. Podle čl. 12 odst. 2 kvalifikační směrnice „*[s]tátní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti jsou vyloučeni z postavení uprchlíka, existují-li závažné důvody se domnívat, že a) se dopustili zločinu proti míru, válečného zločinu nebo zločinu proti lidskosti ve smyslu mezinárodních dokumentů obsahujících ustanovení o těchto zločinech; b) se dopustili vážného nepolitického zločinu mimo zemi svého azylu dříve, než byli uznáni uprchlíkem, tj. před vydáním*

povolení k pobytu na základě přiznání postavení uprchlíka. Za vážné nepolitické zločiny lze považovat zvláště kruté činy, přestože byly údajně spáchány s politickým cílem; c) jsou vinní činy, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN uvedenými v preambuli a v člancích 1 a 2 Charty OSN.“

21. Žalobce proti rozhodnutí vznáší několik žalobních námitek. Za prvé, skutkový stav nebyl dostatečně zjištěn, žalovaný čerpal z podkladů nedůvěryhodných (Informace ČTK, vycházející z vyjádření ruských představitelů) nebo nerelevantních (Informace Finské imigrační služby). Situace je ve skutečnosti opačná, než jak je v těchto zdrojích tvrzeno. Za druhé, není zřejmé, z čeho žalovaný usoudil, že žalobce souhlasí s invazí, dotazování při pohovoru se těchto otázek netýkalo a nelze to dovodit pouze z toho, že proti válce aktivně nevystupoval. Za třetí, žalovaný přistupuje k žádosti předpojatě, účelovost dovozuje jen z faktu, že byla podána až po čtyřech letech pobytu v ČR. Důvod žádosti (válka na Ukrajině a hrozba účasti v bojích) přitom v této době ještě neexistoval.
22. Úvodem přezkumu soud poznamenává, že branná povinnost jako taková skutečně azylově relevantní není, a to ani tehdy, je-li spojena s rizikem účasti v bojových akcích ve válečném konfliktu nebo s hrozbou trestní sankce za nenastoupení vojenské služby, což ve své judikatuře potvrzuje i Nejvyšší správní soud (dále jen „NSS“) například v rozsudku ze dne 29. 3. 2004, č. j. 5 Azs 4/2004-49, rozsudku ze dne 7. 8. 2012, č. j. 2 Azs 17/2012-44, nebo usnesení téhož soudu ze dne 25. 7. 2018, č. j. 2 Azs 41/2018-39, ze dne 4. 8. 2015, č. j. 6 Azs 113/2015-30, ze dne 17. 6. 2015, č. j. 6 Azs 86/2015-31, ze dne 22. 7. 2015, č. j. 2 Azs 160/2015-43, ze dne 10. 9. 2015, č. j. 2 Azs 175/2015-34, nebo ze dne 2. 9. 2021, č. j. 9 Azs 159/2021-23.
23. Je nicméně třeba zmínit, že výše uvedené neplatí bezpodmínečně. Ve svém rozsudku ze dne 10. 12. 2021, č. j. 5 Azs 19/2020-45, NSS dovodil, že výkon základní vojenské služby azylově relevantní skutečností není, „pokud se ovšem jedná o plnění takové povinnosti v regulérní armádě demokratického právního státu, které je v souladu s vnitrostátním i mezinárodním právem, a pokud je daným státem respektována možnost odepření výkonu takové vojenské služby z důvodu svědomí či náboženského přesvědčení, ať již zavedením náhradní (civilní) služby nebo jiným způsobem, nebo přinejmenším, pokud takové odepření výkonu vojenské služby není ve smyslu čl. 9 odst. 2 písm. c) směrnice 2011/95/EU trestáno nepřiměřenými nebo diskriminačními sankcemi. Branná povinnost spojená s účastí na ozbrojeném konfliktu naopak může být důvodem pro udělení azylu dle § 12 písm. b) citovaného zákona mimo jiné tehdy, pokud žadateli ve smyslu čl. 9 odst. 2 písm. e) uvedené směrnice brozí trestní stíhání nebo trest za odepření výkonu takové vojenské služby během konfliktu za situace, kdy by tento výkon mohl zahrnovat přímou či nepřímou účast žadatele na mezinárodních válečných zločinech, zločinech proti lidskosti, jiných vážných nepolitických zločinech nebo činech, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN, a pokud je zároveň dána souvislost mezi tímto způsobem pronásledování žadatele a azylově § 4 Az 18/2024 Shodu s prvopisem potvrzuje S. T. relevantními důvody pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) uvedeného zákona, resp. čl. 2 písm. d) a čl. 10 citované směrnice.“
24. Uvedený závěr NSS vyslovil i ve vztahu k současné situaci v Rusku v rozsudku ze dne 24. 1. 2024, č. j. 1 Azs 253/2023-31, podle něž je třeba „[n]icméně od mobilizace (...) odlišit riziko zapojení žalobce do bojů na Ukrajině, které mu brozí v souvislosti s výkonem základní vojenské služby. Stěžovatel tuto část tvrzení žalobce posoudil nedostatečně, jestliže pouze uzavřel, že plnění branné povinnosti není azylově relevantním důvodem. Neopatřil si totiž žádné podklady, které se týkají možnosti nasazení vojáků do bojů na Ukrajině v rámci výkonu základní vojenské služby, na což žalobce v průběhu správního řízení upozorňoval (při pohovoru k žádosti tvrdil, že jej

mohou do bojů poslat i v rámci základního výcviku, navzdory veřejným vyjádřením). Z veřejně dostupných informací přitom vyplývá, že k takovým praktikám v Rusku dochází.“ Lze uzavřít, že předestřená judikatura zcela dopadá i na posuzovaný případ. Žalobce je osobou v odvodovém věku, který základní vojenskou službu dosud nevykonal, a lze tak očekávat, že ji v případě návratu do země původu bude muset splnit, což žalobce uvedl a žalovaný toto tvrzení přijal.

25. Zapojení vojáků základní služby do války přitom připouští i Informace Finské imigrační služby – Ruská federace – Situace branců a mobilizace, aktualizace k 22. 8. 2024, přeložená 30. 9. 2024. Úloha těchto osob v konfliktu je nejasná, obecně ruská legislativa nepočítá s účastí vojáků základní služby mimo Rusko, je však třeba zmínit, že tento stát protiprávně anektoval čtyři ukrajinské oblasti, které tak považuje za vlastní teritorium, o čemž se zpráva výslovně zmiňuje. Existuje navíc spousta indicií, že branci bojují v ruských oblastech, do nichž podnikla Ukrajina protiofenzivu. Dále se v ní uvádí, že odvedenci jsou vystavováni nátlaku, lžím a manipulaci, aby podepsali profesionální smlouvu a stali se vojáky z povolání. Za vyhýbání se odvodu hrozí poměrně vysoká pokuta, i trest odnětí svobody, tyto sankce byly navíc ve druhé polovině roku 2024 zpřísněny. Informace nejsou příliš detailní, lze z nich nicméně dovodit, že určité riziko žalobci v případě návratu do domovské země hrozí. To však žalovaný v rozhodnutí nerefletoval, pouze zmínil, že mobilizace již neprobíhá a nebezpečí tak žalobci nehrozí.
26. Je obecně známou skutečností, že na Ukrajině probíhá ode dne 24. 2. 2022 mezinárodní ozbrojený konflikt, který se týká v podstatě celého území státu, a je aktem mezinárodní agrese, v jejímž rámci ruská vojska páchají zločiny proti míru a lidskosti (viz také rozsudek NSS ze dne 11. 3. 2022, č. j. 6 Azs 306/2021-49). Je tedy zřejmé, že Ruská federace svými činy proti Ukrajině naplňuje zločiny a jednání ve smyslu čl. 12 odst. 2 kvalifikační směrnice (k tomu srov. např. rozsudky Krajského soudu v Praze ze dne 21. 2. 2024 č.j. 40 Az 1/2024-28 či ze dne 31. 1. 2024 č.j. 40 Az 13/2023-22).
27. Žalovaný za účelem posouzení žádosti shromáždil i další zprávy o zemi původu, avšak ani ty nejsou prosty nedostatků. Použitá Informace OAMP – Ruská federace – Základní vojenská služba, účast vojáků základní vojenské služby ve válce na Ukrajině, ze dne 21. 3. 2024, obsahuje zjevně rozporuplné informace. Na jednu stranu z nich plyne, že i branci mohou být a též reálně jsou do bojových operací vysíláni, tato skutečnost je však ve zprávě rovněž popírána. Pro první z uvedených závěrů svědčí, že od počátku invaze dne 24. 2. 2022 se ve veřejně dostupných zdrojích objevovaly rozporuplné informace o účasti branců v bojových operacích na Ukrajině, včetně např. úmrtí branců; anexe čtyř ukrajinských okupovaných oblastí (Luhanské, Doněcké, Chersonské a Zápороžské) v legislativní rovině umožňuje vyslání/umístění branců do těchto oblastí; po anexi a vyhlášení částečné mobilizace se neobjevovaly informace o nasazení těchto branců ve velkých počtech i přes individuální případy, k nimž může docházet; přestože podle různých zdrojů nejsou branci cíleně vysíláni do bojových operací, úřady je mohou využít pro ostrahu hranic, včetně rusko-ukrajinských hranic v Bělgorodské, Kurské a Brjanské oblasti.
28. Zároveň tato zpráva o zemi původu informuje o tom, že ruské úřady zjednodušily možnost podpisu profesionální smlouvy s vojáky základní služby, předchozí požadavek na minimálně tříměsíční vojenskou službu před podpisem profesionální smlouvy byl snížen na jeden měsíc resp. jeden den s vidinou podpisu roční smlouvy, veřejné zdroje, např. nezisková organizace Idite Lesom nebo RFE/RL, informovaly nejen o případech tlaku na brance, aby podepsali smlouvu s armádou, ale taktéž o využití/zneužití neznalosti branců, značných

ekonomických pobídkách pro vstup do ruské armády, tlaku na vojáky základní vojenské služby. Často popisovaly konkrétní případy a zároveň upozorňovaly, že tendence přesvědčovat brance k profesionální kariéře v armádě je obecně na vzestupu. Pro opačný závěr pak svědčí, že ruská legislativa neumožňuje jejich vysílání mimo území Ruské federace (ačkoliv, jak bylo uvedeno výše, Rusko za své území považuje i anektované ukrajinské oblasti; branci též mohou od dubna 2023 povinnou vojenskou službu absolvovat v tzv. mírových misích). Ruské úřady včetně nejvyšších představitelů, např. prezident Putin, několikrát explicitně odmítly, že by branci byli cíleně posíláni do bojových operací na Ukrajině či že budou vysíláni do ukrajinských okupovaných a následně anektovaných oblastí (Luhanské, Doněcké, Chersonské a Záporožské). Uvedená zpráva o zemi původu je tedy vnitřně rozporná natolik, že ji nelze v řízení využít jako podklad. Nelze z ní učinit jednoznačný závěr, zda žalobci vyslání do bojů, či vážná újma v souvislosti s pouhou osobní přítomností na územích, kde se válčí, hrozí či nikoliv.

29. V návaznosti na to se soud vyjadřuje i k namítanému obsahu Informace České tiskové kanceláře – Putin podepsal výnos o podzimních odvozech do armády, ze dne 30. 9. 2024. Zcela se shoduje se žalobcem, že jde o podklad vágní a nevypovídající. Svým charakterem vlastně vůbec nejde o zprávu o zemi původu – jedná se o článek tiskové agentury, který nedostojí judikатурním požadavkům kladeným na takové podklady. Ve smyslu rozsudku ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 Azs 105/2008-81, musejí tyto informace být „[v] maximální možné míře (1) relevantní, (2) důvěryhodné a vyvážené, (3) aktuální a ověřené z různých zdrojů, a (4) transparentní a dohledatelné.“ Je třeba konstatovat, že taková vyjádření sama o sobě mají velmi nízkou vypovídací hodnotu a bez jejich dalšího ověření z různých zdrojů je nelze považovat za směrodatná (k tomu srov. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. 10. 2024 č.j. 19 Az 7/2024-50 či rozsudek NSS ze dne 31. 7. 2024 č.j. 2 Azs 163/2024-27). Takové ověření však již není ve zprávě obsaženo. Ani tento podklad tak neměl žalovaný použít.
30. Soud proto obecně shrnuje, že v případě branné povinnosti v Rusku se tedy nejedná o službu v regulární armádě demokratického právního státu, které by bylo v souladu s mezinárodním právem. Výše uvedené však žalovaný ve svém rozhodnutí nezohlednil, omezil se pouze na konstatování, že služba v armádě je státoobčanskou povinností. Zjištění z Informace Finské imigrační služby jsou v rozhodnutí zarážejícím způsobem překroucena, některé údaje zamlčeny a jiné zveličeny. Obsah zprávy o zemi původu týkající se pouze výkonu základní vojenské služby je pak neurčitý a vnitřně rozporný, nicméně poukazuje k témuž závěru, a tedy, že žalobci by v případě výkonu branné povinnosti skutečně hrozilo nasazení v bojích na Ukrajině nebo osobní přítomnost na územích, kde konflikt probíhá. Navíc vychází z neověřených a nedůvěryhodných prohlášení oficiálních ruských představitelů. Informace čerpající z činnosti ČTK pak trpí tímtež nedostatkem, jde v zásadě o přepis novinového článku této agentury, a nesplňuje proto judikатурní vymezené požadavky na zprávy o zemi původu.
31. Nad rámec námitek se soud ještě vyjadřuje k možnosti nahradit působení v armádě náhradní civilní službou, což je další judikaturou dovozený předpoklad toho, aby základní vojenská služba azylovým důvodem nebyla (viz výše citovaný rozsudek ze dne 10. 12. 2021, č. j. 5 Azs 19/2020-45). Konstatuje, že z Informace OAMP – Ruská federace – náhradní civilní služba, ze dne 21. 3. 2024 neplyne, že by se žalobce za aktuální situace, tj. po invazi Ruska na Ukrajinu, mohl s přiměřenou pravděpodobností vyhnout základní vojenské službě tím, že požádá o výkon náhradní civilní služby. Neobstojí tak stručný závěr žalovaného, že základní vojenskou službu lze nadále absolvovat touto formou. Dle uvedené zprávy totiž nárok na ni

v zásadě vzniká pouze z důvodu rozporu vojenské služby s vírou či pokud osoba patří k původním obyvatelům Ruské federace. Žalobce zjevně nespadá ani do jedné z těchto skupin, uvedl, že je Rus a ateista. Dále podle zprávy lze o nahrazení vojenské služby civilní variantou žádat i z jiných pohnutek než čistě náboženských, např. z důvodů morálních, etických, pacifistických atd., nicméně zdroje této informace nejsou datovány a rovněž není uvedeno, zda a jak je tato možnost aplikována v praxi.

32. Není tedy zřejmé (a doložené), že by se žalobce mohl v této situaci jednoduše vyhnout základní vojenské službě tím, že by požádal o náhradní civilní službu pouze z toho důvodu, že se nechce účastnit války proti Ukrajině. Zároveň je třeba poukázat na to, že dle zprávy byl zdokumentován nátlak na žadatele v průběhu jednání o náhradní službě, bližší informace však zpráva neuvádí. Dokument se též vyjadřuje k této možnosti v době mobilizace, uvádí, že výkon během mobilizace není legislativně zakotven, podle vyjádření ruských úřadů nebyla náhrada odvedení do armády umožněna. V praxi se však objevily jednotky případů, kdy byl její výkon povolen, mezi nimi jde o pana P. M., kterému bylo toto právo přiznáno soudy i v době mobilizace. Informace EUAA pak poukazuje na údaje ruských úřadů, dle nichž k 1. 8. 2023 procházelo touto variantou branné povinnosti 1 199 osob. Nutno však poznamenat, že mobilizace (minimálně přiznaná) již byla ukončena, jde v tomto ohledu o obecně známou skutečnost a takový údaj tak není relevantní.
33. Z předestřené informace tedy nelze dovodit jednoznačný závěr, že by žalobce mohl s přiměřenou pravděpodobností požádat o výkon náhradní civilní služby a tím se vyhnout základní vojenské službě po zahájení války na Ukrajině. Soudu proto nezbyvá než konstatovat, že uvedené rozhodnutí je v rozporu s podklady ve správním spise, a skutkový stav rovněž vyžaduje zásadní doplnění. Z výše uvedeného plyne, že dle informací použitých žalovaným ruská legislativa nasazení branců do oblastí, kde probíhají boje, umožňuje, a k takovému postupu skutečně v některých případech dochází. Shromážděné informace však již neposkytují dostatečně exaktní údaje, aby bylo možné vyhodnotit, zda je dána přiměřená pravděpodobnost, že žalobce může být jako voják základní služby (branec) do takových bojových operací vyslán, a vycházejí z neověřených a nevěrohodných zdrojů. Z podkladů zároveň nelze učinit jednoznačný závěr, že tu je možnost náhradní civilní služby, již se lze bez problémů z judikurně vymezených důvodů domoci. Je tedy nezbytné, aby žalovaný v navazujícím řízení shromáždil v tomto směru další informace a tyto náležitě vyhodnotil. Podle jejich výsledků by se žalovaný měl případně zabývat i otázkou, jaké sankce žalobci hrozí za nenastoupení k výkonu vojenské služby. Nelze se spokojit pouze s konstatováním, že vyhýbání se branné povinnosti je jednání postižitelné i v Česku a takový postup je arobován mezinárodními smlouvami.
34. Ve své druhé námitce žalobce oponoval tvrzení žalovaného, že svou politickou neaktivitou souhlasí s invazí své země na Ukrajinu. Tato úvaha se nachází na str. 6 napadeného rozhodnutí (a dále na str. 12, kde je totožný text) a přesně zní, že žalobce v průběhu správního řízení „nevyslovil svůj nesouhlas“ s konfliktem a válečnými zločiny páchanými jeho domovskou zemí, v ČR ani v Rusku proti nim neprotestoval a lze tak usuzovat, že mu „nevadí“ do okamžiku, kdy by musel narukovat. K tomu soud konstatuje, že při pohovoru žalobce uvedl, že se účastnil meetingů Alexeje Navalného v roce 2018, a na dvou setkáních byl poté při svém pobytu v ČR. Žalobce od vypuknutí války nebyl v Rusku, tudíž nemohl proti válce protestovat ve své vlasti, z níž naposledy vycestoval před započítím války. S rodiči se setkal naposledy v srpnu 2023 v Ázerbájdžánu. Dále uvedl, že pokud by mu

nehrozila účast ve válce, základní službu by „klidně absolvoval“. Což dle soudu nelze považovat za projev souhlasu s režimem a válkou na Ukrajině.

35. Soud s žalobcem souhlasí, že dotazování při pohovoru se otázky invaze na Ukrajinu netýkalo. Žalovaný v odůvodnění napadeného rozhodnutí výslovně neuvedl, že žalobce s válkou proti sousední zemi souhlasí. Zmínil se, že vztah k tomuto konfliktu je spíše vlažný. I tak je nejasné, z čeho žalovaný tento závěr dovodil. Lze mít za to, že žalobcův vztah k vládnoucímu ruskému režimu je spíše negativní, jelikož se několika demonstrací proti němu v posledních cca sedmi letech účastnil. Za situace, kdy žalovaný blíže nezjišťoval postoje žalobce k válce na Ukrajině, nelze jednoznačně zjistit žalobcův postoj k těmto událostem. Není tedy možné dovodit, že je k nim lhostejný – pro takový jednoznačný závěr ve správním spise nejsou potřebné podklady. Žalobce pouze uvedl, že by základní vojenskou službu byl ochoten absolvovat za podmínky, že by mu nehrozila aktivní účast ve válce. Toto riziko tu je a žalobce se jí obává, soud tu odkazuje na vypořádání první námitky.
36. Je navíc třeba připomenout žalovanému, že doplňková ochrana, jejíž udělení v žalobcově případě připadá především v úvahu, je konstruována od azylu odlišně. Zatímco podle § 12 zákona o azylu se pro udělení azylu vyžaduje, aby byl žadatel ve své vlasti pronásledován (nebo se toho důvodně obával), a jde tedy o jednání určitých osob (zpravidla reprezentujících stát), podle § 14a odst. 1 zákona o azylu se doplňková ochrana udělí, hrozí-li osobě v zemi původu vážná újma. Z definice podle § 14a odst. 2 se uděluje tehdy, je-li žadatel v domovském státě ohrožen na životě, vládne tam (systémové) bezpráví nebo je země zatažena do ozbrojeného konfliktu, a toto nebezpečí nelze vyloučit vnitřním přesídlením. Nejde tedy nutně o důvody mající politický základ, jako je tomu v případě azylu podle § 12 zákona o azylu.
37. Konečně se soud věnoval též třetí námitce spočívající v přesvědčení o předpojatosti žalovaného k žalobci, který podal svou první žádost o mezinárodní ochranu po čtyřech letech pobytu v Česku. Důvod, pro nějž byla podána, však dříve neexistoval. Úvaha o účelovém podání žádosti o mezinárodní ochranu se v rozhodnutí objevuje, a to dokonce vícekrát (na str. 5-6, 9, 10-11) a různě podrobně. Nejobsáhleji se tomuto tématu žalovaný věnoval v části věnované vypořádání neudělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu.
38. Žalovanému je třeba připomenout, že podání žádosti o mezinárodní ochranu až v momentě, kdy žadatel nesvědčí jiný pobytový titul, neznamená nutně, že se takový člověk pouze snaží legalizovat své setrvání na území hostitelského státu. Situace, kdy se z osoby stane uprchlík až při pobytu v zahraničí, mohou nastat velmi jednoduše a děje se to poměrně často. I z judikatury, (např. rozsudek NSS ze dne 13. 1. 2005, č. j. 3 Azs 119/2004) je patrné, že by při posuzování žádosti mělo jít o skutečnost spíše „doplňkově indikující“. Úvaha na str. 11 napadeného rozhodnutí, že by žalobce o mezinárodní ochranu nežádal, pokud by tu byla možnost setrvat na území ČR legálně (tedy pokud by byla občanům Ruska vydávána nová pobytová oprávnění, což se ve smyslu zákona č. 175/2022 Sb. a příslušného nařízení vlády neděje – jsou pouze prodlužována ta stávající), není relevantní. Je totiž nerozhodné, zda je tu možnost získat jiné pobytové oprávnění (což je mezi lidmi, kteří jsou fakticky uprchlíky, velmi často preferovaná varianta, neboť pobytový titul vázaný na vnější okolnosti v zemi původu je ze své podstaty nejistý). Důležité je, zda důvody pro udělení mezinárodní ochrany žadateli svědčí.
39. Žalovaný se v rozhodnutí na str. 5 napadeného rozhodnutí dovolával starší judikatury NSS (rozsudek ze dne 20. 10. 2005, č. j. 2 Azs 423/2004, a ze dne 9. 2. 2006, č. j. 2 Azs 137/2005),

podle níž je o mezinárodní ochranu třeba žádat bez prodlevy, když je k tomu příležitost, a to nikoliv zeměpisně, ale též časově. Opomenul nicméně, že je tu v porovnání s citovanou judikaturou zásadní skutková odlišnost – azylový důvod totiž u těchto žadatelů v době vstupu na území již existoval. V dané situaci tak vycházel z judikatury, která je na daný případ z tohoto důvodu nepřiléhavá. Soud proto souhlasí se žalobcem, že azylový důvod, kterého se dovolává (tedy obava z odvedení do války na Ukrajině v rámci výkonu základní vojenské služby) v době jeho odjezdu z Ruska v roce 2019 neexistoval. I tato námitka je tak důvodná.

40. Ze shora uvedených důvodů soud shledal žalobní námitky důvodnými, napadené rozhodnutí zrušil podle § 76 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s., neboť je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů a skutkový stav vzatý žalovaným za základ napadeného rozhodnutí nemá oporu ve spise a vyžaduje zásadní doplnění. Věc žalovanému současně vrátil k dalšímu řízení podle § 78 odst. 4 s. ř. s. se závazným právním názorem podle § 78 odst. 5 téhož zákona.
41. Soud důkazy přiložené k žalobě a popsané v bodě 3 tohoto rozsudku neprováděl, jelikož přistoupil ke zrušení rozhodnutí z důvodů podle § 76 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. popsaných výše. Vzhledem k uvedeným zásadním vadám, pro které je napadené rozhodnutí rušeno, by to bylo s přihlédnutím k nastalé procesní situaci nadbytečné. Jejich vyhodnocení a případné zařazení mezi podklady pro rozhodnutí bude v dalším řízení na žalovaném.
42. Žalovanému se ukládá, aby v navazujícím správním řízení obstaral relevantní a aktuální zprávy o zemi původu, které se budou věnovat problematice základní vojenské služby, nasazení branců na Ukrajině (se zohledněním bojů i na území Ruské federace), případně je-li reálně (nikoliv pouze teoreticky) možné nahradit službu v armádě tzv. náhradní civilní službou, a za jakých podmínek se tak může stát. tyto podklady též uspokojivě zodpoví otázku, zda je na osoby vykonávající základní vojenskou službu vyvíjen nátlak, aby podepsaly profesionální smlouvy a staly se vojáky z povolání. Následně žalovaný posoudí, zda žalobci hrozí reálné riziko, že bude povolán k výkonu základní vojenské služby, zda by její výkon mohl zahrnovat i účast ve válce proti Ukrajině, eventuálně zda je možné, že bude donucen stát se profesionálním vojákem. Své rozhodnutí zákonným a přezkoumatelným způsobem odůvodní. Přitom vyjde i z toho, že uprchlíkem se osoba může stát i za pobytu v hostitelském státě, neboť azylově relevantní skutečnosti mohou nastat až v této době.
43. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce byl ve věci samé zcela úspěšný, proto mu přísluší právo na náhradu účelně vynaložených nákladů řízení. Náklady vynaložené žalobcem představují náhradu nákladů právního zastoupení spočívající v odměně za 2 úkony právní služby po 4 620 Kč, tedy celkem 9 240 Kč (§ 7, § 9 odst. 5, § 11 odst. 1 písm. a), d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, ve znění účinném od 1. 1. 2025, tj. převzetí zastoupení a písemné podání k soudu) a náhradu hotových výdajů po 450 Kč za jeden úkon, celkem 900 Kč (§ 13 odst. 4 téže vyhlášky). Právní zástupkyně zároveň po celou dobu řízení neuvedla, že by byla plátcem daně ve smyslu § 6 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty. Soud poté z informačních systémů ARES a ADIS ověřil, že plátcem skutečně není, náhradu o tuto daň proto nezvyšoval. Celková výše nákladů řízení tak činí částku 10 140 Kč.

Poučení:

Proti rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Pokud svým významem kasační stížnost podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost (§ 104a odst. 1 s. ř. s.).

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Praze dne 1. 8. 2025

Mgr. Kamil Tojner, v. r.
Soudce